

Бүгү чурттарның пролетариулары, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 252 (12342)

1983 чылдың ноябрь 2, среда

1925 чылда үндөөлгөттүгөн

Өрткө 3 көп

ШКОЛАДА КҮШ-КУЛЬТУРА, СПОРТ

«Совет аныяктар эртем-билигилг болурун аңгыда, сак-гаш-сеткич чараш, кадык, күш-дамыр талазы-биле дадык-кан, шыдамчы, быгык болур ужурул. ПIONEР, комсомолчу, аныяк кижи бүрүзү ГТО-нуң хөрөк демдэзиниң эдилекчизи болурун база күш-культурага, спортка, туризмге доктаамал киришкен турарын чеди алыры чугула» дээрзин СЭКП Төп Комитетиниң, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң «Күш-культураның болгаш спорттук массалык улам көдүрер дугайында» доктаалында ыңнаар айткан болгай. Ол сорулганы күөсүдир—школаарының башкылар коллективтериниң ажылына чугула негелде болур.

Классстар болгаш школардан дашкаар спорт-массалык ажылдарың чамдык дуржулгазын Кызылдың № 14, Бай-Хаатын, Чадаананың болгаш Ак-Довурантың № 1 ортумак школары мөөнөп алган деп болур. Ында күш-культура башкылары В. В. Чүрүто, А. П. Абросимов, Б. Б. Монгуш өлөр өөреникчилерни күш-культура болгаш спортче хаара тууар талазы-биле организанды аныялды чорудуп турарлар. Ук школарда школалыкларын 70 ажыг хуузу спортчу секцияларда хаара туттунган, классстар аразында спортчу маргылдааларны эрттирери, ГТО комплекзиниң нормативтерин думажарын организандары чачыл болган.

«Алдын шайба», «Вруггет мя», «Хөм мя», «Ак төвө», шеригжиткен спортчу оюн «Зарница», «Идегелдиң спорттары» деп маргылдаалар чер-черде школа бүрүзүнде массалыг, хай санныг кирижикчилер эртип турар аларган. Чүгле бо чылын безин ынаыг маргылдааларга муң-муң школалык киришкен.

Эртенги гимнастиканы школа бүрүзүнге эрттирерин бо өөредилге чылындан эгелеп чурумчуткан, узаткан хүн бөлүктүнде спорт шагын хүнүнүң эрткир турар. «Школа бүрүзүңгө—комплексист спорт шая» деп девизтиг республика көрүлдө-конкуруунда бүгү школар кирижи турар. Школаарының спорт баазасы сөөлгү чыяларда элзиң быжыккан: чаа 8 спорт залдары туттунган, баскетбол ойнаарында 155 шалду, волейболга 150 шалду септел дерзэн. Школааларга спорт херекселдерин сазарында Чырдыкшыкын министрствозунуң төпчүктөн фондусында 128 муң рубльди сөөлгү ий чыл дургузунда чарыгаан.

Республикада 21 мээ школалык ГТО-нуң хөрөк демдэзиниң эдилекчилери, алардан 155 өөреникчи ГТО-нуң комплекзиниң алдын хөрөк демдээн думажарган, 9 муң хире өөреникчи—спортчу разрядчылар. Эрткен өөредилге чылында школа программасында күш-культурага хүрешиг аңгы өөренир кылдыр бир дугаарында кириген.

Школалык ортузунга күш-культураны болгаш спортту улам сайзырагандык талазы-биле ажылды урулгарың спорт школары чорудуп турар. Кызылда республиканың урулгар спорт школары, районнарда 7 санныг УСШ-лар боттары спорт баазалыг. Күш-культуруга эге белеткелдиң 100 ажыг бөлүмүнде база өөредилге-белеткелдиң 108 бөлүмүнде 3100 хире өөреникчи спорттук 7 хевирлер өөренип турар. Нөдөз чамдык школарда роллер-хаактар, тускай хаак оруктары амгы үеңиң спорт херекселдери, эки дериттинген спорт залдар бар.

Бо өөредилге чылында Самагалдайда урулгарың спорт школары ажылдап эгелзэн. Кызылдың № 24 кварталда эрги котельняны спорт залы кылдыр эде дерикчин ноябрьда доозар.

Кылдынган чамдык ажылдар-биле чергелештир өөреникчилерниң күш-дамыр кижизидилгезиниң талазы-биле ажылда чамдык четпестер бар. Дыка хай школарда спорт массалыг ажылдар план өзүгаар чоруттунмай келгени-биле хол-баштыр күш-культура кичээлдери безин кууду деңгелде эртип турар. Педагогика институтунуң болгаш башкы училищезиниң баазасынга күш-культура башкыларын белеткээриниң айтырымы ам-даа шиптирлеттинмээн. Республиканың школарында 180 санныг күш-культура башкыларын-дан чүгле 26 кижи дээди, 79-у—тускай ортумак эртемниг, арткаары—тускай белеткел чок.

Дыка хай школарда спорт херекселдери эвээш. Чамдык школарда волейбол, баскетбол мячилери, хаактар болгаш оон-даа өскө спорт херекселдери чедиптес. Садыг министрствозу, республика спорт школарын спорт херекселдеринге өөредилге программасын өзүгаар хергелелин чедир хандыбай келген. Ынчангаш школарга спорт хевир, херекселдери садып алырынга тускайлаан акша-хөрөңгү чедир ажылгатынмай баар таварылгалар бар.

Монгун-Тайга, Тес-Хем, Улуг-Хем, Тожу районнарнык чамдык школарында ГТО комплекзиниң нормативтерин думажарын чуртумчуткан, күш-культура чөвүлелдери, коммиссиялар ажылдап турар.

Кадыкчы байдалың талазы-биле тускай медицина бөлүгү хамзаарышкан урулгарга күш-культура кичээлдерин организандары чылдан чыче шиптирлеттинмэйн келген. Ындыг бөлүккө хамзаарыштырган 800 өөреникчиниң чүгле 25 хуузуңга кичээлдерин эрттирип турар. Мурнакчы комсомолчуларын санындан школалык-биле ажылдар хөй-ничи тренерлерин школарга чорудар талазы-биле ВЛКСМ комитеттери сула ажылдап турар.

Школааларга спорт-массалыг ажылдарны идепкейидеринче, күш-культура кичээлдериниң деңгелин бедиринче кичээлгенин угландары чугула. Тускай медицина бөлүгүнде урулгарны күш-культурага хаара тударың хемчеглерин дарып алыр херек.

КУШ-АЖЫЛЧЫ ЧЕДИНШКИН-БИЛЕ

В. И. Ленин аттыг «Тыва даг-дугу» комбинат бо чылдың эгезинде бээр деп-деки ажылдап, планныг даалгалаарын болгаш социалисттик ху-дээлдерин аи санында доктаамал ажы күөсүлгел келген. Эртенги чуртталда комбинат 68 муң тонна спорттук даг-дугу бээр тургаш, 73,9 муң ажыг тонна даг-дугу бүүдүрүп, планн 111,4 хуу күөсүткен. Продукция сайгаралың планын ол-даа үеде комбинат 106,9 хуу күөсүлгел, нормативтиг арыг продукция бүүрүнүн планын 113,3 хуу боттадырып, эртенги чылга деңгээрге, оңу 21,4 хуу өзүлдег кылдыр ажылдап кылган.

Күш-ажылың бо чединишкенин «Тыва даг-дугу» комбинат 1983 чылдың үшкү кварталында Бүгү-эвилелдиң социалисттик чарыжында ССРЗ-ниң Туудат материалдарының үзөтпүрүңүн министрствозунуң Бүдүрүгелериниң аразында тилектиң бооп үгөн болгаш ол министрствозунуң база азырын профессорлук-ТК-ының ийги кварталда тилектиң шилчир Кызыл туугун хевээр камгалап албышкан, 35 муң рубль түңгүт акша шаңналын алган.

КЫШ ДАГ АРТЫНДА ЭВЕС

Улуг-Хем районда «Ак-Туру» совхоз бо чылын план өзүгаар 5290 тонна ситенин белеткел алыр планныг тургаш 3250 тонна, 9200 тонна силостуң 4700 тонназын күөсүлгел алган. 75 тонна бүүдүрү белеткелтиг.

Совхозтун 612 баш мыйысты бода малы беш кезек кодашга, 237 баш чылгыз бир кодашга, 21300 ажыг шээр мал 54 кыштакта кыштаар. Оон иштинде 13 муң ажыг туртуп хой—24 кодашга. Малчыны 103 санын туртталга башкылары септетинген болгаш доозаттыган. Мыйысты бода мал бригадалык кышкы белеткел доозаткан. Маалыр-оол Монгуштуң удууртаны туудугулар бригадасы 500 баш хой кирер бир кажааны, бир чуртталга башкылар планда дашкаар кылган. 13 санын туртталга башкыларын, 2453 баш шээр мал кирер кажаларга капитал септелгелерин план өзүгаар чоруткан. Үстүнде ажылдары кылгырыга Михаил Сергеевич удууртаны 10 кижилг туудугулар аянозунуң кириген. Ууу улуг. Олар бо хүнүнде Устугу Кызыл-Дагың Кес-Арт аксында хол кажаанын болгаш чуртталга башкылар капитал септелгелер кылгыры биле чедер берген бир деминг ажылдап турарлар.

Совхоз дирекциясы малчыларга суг спорттук-биле 6 автомашинаны быжыгалаан. Оларын иштөөдө Кошкар-оол Чамыян, Александр Сергеевич, Давыд Бүрүжол олар үзүктел чон чоруп, сугуң чет-чери-биле хандырып турар. Малчын кодаштарда олар хөмүр-дашты дүжүрүп эгелер берген. Коданнараа ситен, савак болгаш өскөдө мөөмөлдө чешерин 5 тракторлук механизаторлар доктаамал сөөртүп эгелзэн. Ында Владимир Херел, Сандан-оол Сандан олар эки ажылдап.

Бо чылын иштиниң /малында быжыг чөмүсүрү тургузганга совхозтун деңгээлдеринде чамдык алаш организандарын болгаш өөредилге черлериниң эки киржигенин демгелери чугула, Ак-Турут ортумак школазын хоочун ажылдарын Дыдай-оол Монгуш мал чөмө-лиң белеткелдери чыл бүрү эки кирип келген. Бо чылын база аныяк башкыларын, ажылчыларын өөредилге алгаш, совхозка 20 тонна ситенин кезип бээр хүлээлге алган, оңу 32 тонна чедир-кен, Кызыл-Даг, Ак-Турут ортумак школарының школа-чылар бригадалары 258 тонна, Шагаан-Артыгын Ак-Турулга ийи ажылгаш сал-бырыныг Каа-оол Ооржакта удуурткан 6 кижилг эвезоу 34 тонна ситенин, 12 тонна бүүдүрүп, Ак-Турут Ко-дэ Куудура башкыларда ийи механик Дмитрий Де-зигиң удуурткан 5 кижилг эвезоу 30 тонна, Шагаан-Артыгын Ак-Турулга орун-септелге уастогунуң салбыры

8 тонна эки шыларыг ситенин кескеш, совхозка хүлээлгел. Оларга совхоз баштаар чери сөөртүп четтиргенин алыртык.

Совхозтун малчыны бо чылын кыштакташканын белеткел ажылдарын өрте чашталып эгелзэн. Олар кажаларың көрөгөңи көп-тарып, кажаларда, чуртталга башкыларында үрүмк септел-гени кылып, боттарыңга ха-маарыгалам ситен шөлдеринге чамын сугаттыг хынамчы чорудуп тургаш, эки пор-гүлгелерин чедип алганар. Совхозтун хоочун үндөзлөк-чиз, 30 чыл чедир үзүктел-линиң чок мал маалдан келген, Күш-ажылчы Кызыл Туу ординниң, Ленинниң юбилей медалының эдилекчи-зи Коммунист Монгуш Кочу-айович Сагаан 5 гектар черин сугаттып тургаш, богу 15 тонна ситенин кескеш, кыш-таа Кара-Дага сөөртүп че-дирип алган. Хойжу Чы-чап-оол Кочен 13 тонна ситенин өг-бүлө-биле кезип келген. Ак-Хем бригадасын-да Саау-оол Бүрүмчаа 45 тон-на ситенин, Арапчор Дага 17 тонна, Уйнукоол Ласпак 13 тоннаны кескеш өскөлдөрүн шыгараан.

Коммунист Александра Сур-оолду удуурткан хойжу бригаданың малчыны кыштакташкыга эки белеткеленин оңдала демгел-дери арык экен. Бригадир Александр Сур-оол, богу

бир кодан хойну огул Сергей Лопсан-биле кадарышкан, кыштааның септелгени эки белеткел алган. Ол ситен кезери-биле Шолун-Хову аксында ажылга чок кыткан 10 гектар черинг хараган, дажын аштан кажалаш, сугаттып тургаш, 23 тонна ситенин белеткел, малчын өө-рүңгө үзөткө-чиз көргүс-кен. Бригаданың аныяк мал-чыныры Сенди Чапай, Хун-дужун Ыйык-оол, Даш-оол Ойбаа, Самдан Тикын-оол бригадириниң үзөткелерин эс-терип, ажылга чок чыгышкан ситен кезип болур черлерин сугаттып тургаш, эки шы-лары хой ситенин кезип белет-кен, хүлээлгенин ажыг күөс-төккөн.

Бригаданың малчыны-рың хай кезин телевизор, приемниктиң, чөм хайылды-рар гытты. Дузалаа ажыл-агыйн хөжүдүп турар. Бри-гада төвүнде кызыл-булуң ажылдап турар.

Чамдык кыштакталарда чурт-талга башкылары, мал ка-жалары чедиптешип турар. Совхозтун Улуг-Ховуда 500-500 баш хой кирер чаа ка-жалар, ийи-ийи аал чурт-таар башкылар ийи-үш чыл ажылга чок туруп келген болгаш бо хүнүнде үрелин эгелзэн. Ол чурттарың олар-ны кызын, кыжын хайы хор-туктээр дээн малчылар хоммас. Хайыраң чаа тууду-ларын бир хөмчөө алыр өк-келген.

С. СОТНАМ.

«Тыва даг-дугу» комбинаттың цехтериниң аразында кал-барган социалисттик чарыша үшкү кварталда рулжик, кол-лектив тилекчи болган. Өрүмээр станоктун экипаны бе-дин көргүзүлгенин чедип алган.

ЧУРУКТА: мурнакчы машинист Данил Мөңгө-Чаянович Саан биле оон дузалакчы комсомолчу Сергей Хисамут-динов.

Ю. КОСАРЬКОВТУҢ ФОТОЗУ.

КАМНЫГ БОЛГАН

Чадаананың автобазасында мурнакчы чылаачылар хөй. Чонун аргыжылганын, үлөс ажыл-агыйын чык сөөр-гүлгелни экиндер сорулга оларын мурнууда туруп турар.

Дуржулгалыг чылаачы Т. Ш. Монгуш квартал планын 154, 5 хуу чедиргеш, 120 литр кывар-чаар чүгүлү камнан алган. Чылаачы П. А. Володин үшкү квартал планын 145 хуу күөсүткен. Ол 9 айларда 3365 рубльчиг орулгалын кийер тургаш, оңу 4514 рубль чедирген болгаш кам-

налга планын 134,1 хуу боттадырган. 147 литр бе-лиң камнан алдыган.

Эдилзэн техникаыңга кам-ныг, ажылгыңга кызымк аны-яктар бар. Оларга кучугу КамАЗ чылаачы Сергей Бо-чирөө хамааржыр. Ол үшкү кварталда 197,3 муң тонна километр өртөр планын 280,3 муң тонна-километр күөсүт-кеш, планын 142 хуу чедир-ген. Аныяк чылаачы 660 литр кывар-чаар чүгүлү камнан ал-ган. Мурнакчыларын өдүрү хун бүрү немешип турар.

К. МОНГУШ.

БИР КОЛ ЧЫЛАДАГААН

Ажылчыңга сөс

Бистиң Кызыл хоорайда чаа туудугтары кайы ол дээр. Ында-мында калт-кавт ба-жылар белдип үлүп турар. Нийсылаалык үсүл чарты-лын оңар.

«Кызыл туудуг» эргелде 6 бригада бар. Оларын база чу-гула туудуг объектилеринде быжыгалап, Чүдүм-оол Чы-дай-оолович Донгактың брига-дасы Кызылдың № 2 школа-ның мөөмөлдө туудуун кылып турар.

Бригада баш планын де-кабрь 25-те доозарын хүлээ-ни. Совет Тываның 40 чыл оон төлөттиг уткуур дээш бе-диктен социалисттик хүлээлгени алган бис. 280 муң рубльдиң туудуг-монтаж ажылдарын кы-лары көрдүгөн. Күш-ажы-лың бүүдүрүчүлүгүн пландан 0,2 хуу ажыг күөсүлгелрин ту-дугулаар шиптирлээн.

Күш-ажылың коллективни кичээлгенин төвүнде кам-налга айттырм туруп турар. Туудуг материалдарын кам чок чарыгалаар, оон хумагалалык кичээлтиң салбас чоруктар-биле бригадалаа үзүсчү контрол-бөлүк демисиле күйтөлдөр-гөн. Бис 5 муң туубурун, 2 тонна цементин камнал алы-рын хүлээлгени бис.

Туудугта кол-лаа үлүл—хан-дымала. Туудуг материалдары чокта, ажылга турушкунуң туруп бээр болгаш план күү-

селдезинге кончуг шаптарга-зымыг. Бис бо туудугта та-ваан бир ай салыр тургаш, үш ай ажыг чадап турдуу-с. Туудугулаа үш узаадаа кыл-ган. Ол дээш база саалдага болган. Амгы үеде ПП-30-12 деп 21 плангун негеттинип турар. Оон уружунда үш ве-дэя дургузунда ажылга үзүктелешкилер таваржып турган. 24 чылда херек. Ам-дымында чүгле 11 чада бар. Септабыр айнык планы шуут күөсүттинмээн.

Бригадада 18 кижиг бар. Нинти разрядчы—3,4. Ол дээрге ортумактан өрү көр-гүт. Туудугуларын мергеж-ли бедик, коллектив база бе-жыккан. 5—10 чылдар дургу-зунда бригаданың үштүң бир кезин ажылдап турар. Брига-дирине Ч. Ч. Донгак туудуга ам 25 чыл чедип турар. Күш-ажылдың хоочунуңарыңга даш-чылар К. Х. Биче-оол, А. М. Куулар, Б. М. Чүдүм хамаар-жыр. Бизачылар Х. Б. Оюн, К. С. Монгуш, хоокозгү белет-кекчи О. Х. Донгак оларын ажылы макталган.

Школазын немелде тууду-биле чергедеттир бригада 160 квартиралыг бажың туудуун таваан салып эгелзэн. Биг чөөс хандырылган экиндер болза, школа туудуун хана-зын бо чылын доозутуп арга-лар бар. Бистиң чаныыста

интернат туудуп турар. Ында А. Д. Ворониниң бригадасы база шак мыйыг бөдөлдө туруп турар.

Бис ажылчы үени чидирбе-лиң кылып турар бис. Бо чы-лын мурнуулагы чылдардан күш-ажылдың сагыла-чүрүмү экижээн. Үзүктелешкилер туура-даа, октябрь айың пла-нын күөсүлгелдешкен. Байырал ийрүлүң күш-ажылың эки-чезинде күөсүлгелениңгит ажыл-дап турар бис.

Республиканың хоочун шко-ларынның бирээң № 2 шко-лада өөреникчилер саны чыл келген тууду көүдөп турар. Өзүп оор салгалымыска чаа, чырык спорт залын туудуп бээривиске, биске өөрүчүт. Ажылда шапкычылары-биле бисти хандырып турар «Туудуг кезектери» комбинат бетон-биле хандырып экиндери негеттинип келген.

Туудугуң бир чартым мате-риал чогулган туттунмай ту-руп берген. Ажыг кыштын соогу хаарып келер чеккен. Негелде кылдыра, цемент чо-кур, ам канчаар деп каар. Це-мент-биле хандырып турар организандар чүгү болза оор чүе ийи. Чире ийиш, хандырылган чүгү биле эвес, бүүгү туудугтарда четтес. Ту-дугуларын хергелелдеринге кичээлтиг салыры чугула деп боддар мен.

Турушкуннар чүгүде эконо-микага каражылгыч эвес, мо-раль талазы-биле багай сал-дарлыг дээрин билдирген. Чу-гула күш-ажыл херекселдери-биле, туудуг материалдары-биле хандырылган чылдагал-нында, ажылчын шак анаа, кылде эртер. Ажыг чок ора хүлээни туудугуңуң сеткил иккан оожум бодур бе? Арың-күрүң-даа бо чорук-биле

энтежир бе? Бригаданың ат-алдарыга план күөсүлгөн диртирге, эки бе? Бо айтыр-галарга туудугу кижиг «чөк» деп хандыралар. Туудуг мате-риалдары-биле хандырылган экиндериниң талазы-биле «Тыва туудуг» трестинг уду-рукчулары чүгү бодал турар ирги?

С. КОНГАР, канакчым.

СЭКП Төп Комитетинден, ССРЗ-ниң Дээди Совединиң Президиумундан болгаш ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелинден

Коммунисттик партияның болгаш Совет курувенин көскү ажылдакчы, СЭКП-ның Политбюро кежигүнүңе кандидат, Узбекистиниң Компартиязын-ың ТК-аның бирги секретары, ССРЗ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун кежигүнү Со-циалист Күш-ажылдын ийи дакпыр Маадры Шараф Рашидовтуң, 1983-ылдын октябрь 31-де хөнертен мөөнөтин Совет Эвилелиниң Коммунисттик партия-ның Төп Комитети, ССРЗ-ниң Дээди Совединиң Президиуму болгаш ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлели ханы кажылда-биле дынадып тур.

СЭКП Төп Комитети

ССРЗ-ниң Дээди Совединиң Президиуму

ССРЗ-ниң Минис-трлер Чөвүлели

ЯДРОЛУГ АЙЫЛДЫ

ЧАЙЛАДЫР

ТӨӨГҮ БАДЫТКААН

Ук-изыгуурмдан бээр ажылчы кижил мен. Тайбың иштүгү үрелин, оң келер өй-ге чалгай салышкылың тер-гени эки мөдөсөп кып мен.

Школага өөренип чораян чылдарымда төгү эртемниң шооут эвес чоразының ча-жырбас мен. Революция му-рунун үеи, бистиң чуртувус-тун баштайгы башкылары, хамааты болгаш Ада-чуртун Улут дайынының чылдары чамдык мээң бажымга бу-далып кайы чүе. Дайын бол-гаш тайбың ийиниң аразында ылгалды эки-ле билбейн чо-раан мен.

Ийет, школа дооскан соонда Кызылдың амдыраа ханды-рыга комбинатында (ам бү-дүрүгө эргелес) идик сеп-тээр ажылчын болуп киридим. Чылдар эртин, назы-хар неме-си, амдыралың дуржулгам угаалдырган. Ынчан-на шко-лага билбейн чораян төгү ну өзүдүг болуп, оң шууш-кан орут хандыр алынетей берген мен. Дайын биле тай-бың деп ийи дөдүр чүе чок деп мала билдим. Бистиң со-вет чоңуустун өртемчеге шыны тиледир, дайын айы-дын чайладыр дээн дыка-ла шуудуру туржуп турарын өзүдүгү-биле мөдөсөп билдим.

Октябрь революцияны бис-тиң чуртувуска тилзэн соон-да кижилер хостуг апарган, эрге-чагырганы чон бодурун холуга алган, алдан ажыг чылдарың дургузунда чүс-чүс чылдарга деңгелер ба-зымдары кылган Совет Эви-

линиң ат-алдары алыг бол-гай. Дөртен ажыг чыл муру-нунда немец-фашист эжелек-чилер бистиң чуртувуске хал-даан, оң аг-шерин чөсө-даа күштүг болза, кара сеткилдиг болганында, эш Ю. В. Ан-дроповтун чиге сөзүлгөн «төв-гүлүн бок төгөр оңгырыңче чуртун кире бергенер» бол-гай.

Дайын-чаа дег каргыштыр чүе бо өртемчеге чөс. Ол дуга-йында эш Ю. В. Андроповтуң «Правда» солунуна корреспон-дентиниң «айтырларыңга дэстүлгениң» айтырларыңга хамыш болганында, Ызыңга «...Совет Эвилели бодунун болгаш эвилелчилериниң айымы чок чоруп оонакаа таварыштырар эрге чок бол-ган таварыштырбас-даа» деп сөстөрүн Барыш чүк дум-чууга көрүп алза эки.

Бистиң чуртувустун чоңуи коруткан херэ чок. Ол дуга-йында эш Ю. В. Андроповтуң «Правда» солунуна корреспон-дентиниң «айтырларыңга хамыш болганында, Ызыңга «...Совет Эвилели бодунун болгаш эвилелчилериниң айымы чок чоруп оонакаа таварыштырар эрге чок бол-ган таварыштырбас-даа» деп сөстөрүн Барыш чүк дум-чууга көрүп алза эки.

Б. ШАТОХИН.

Кызылдың идик септээр и-гинде ажылчын.

КЕЛИР ҮЕ ДЭЭШ

Чээрби чыл дургузунда чаш-тар өөредип келдим. Бо үеңиң иштинде эртем-билиг чедери-ге үлүг-хуум кийрген өөреник-чилерим чамалары ам улут кижилер апаргылаа, үлөс ажыл-агыйының кызыл-бүрү адырларында ажылдап чо-руулар. Анаа башкызы кижиг бирги ээлчеге чоргаралар.

Чээрби чыл дургузунда школага ажылдап, аас-ке-жигит, мыт-шымээңиң чаш-тарын үнүп дынчыл келген кижиге Америкада админис-трацияны, оон президен-тин Рейганиң политиказы дыка-ла эчпик, кижиниң киле-нин хайыкчылыг келир-дир.

Мен-даа, мээң өөрүм бүгү совет башкылар-даа боттары-ның күш-ажылы келер үеңиң чечетелешкиниңге уталаан. Олар келер үеңиң кижилер төлөтпиг, кезик-чөлдүг болуун дээш ажылдап турар. Оң-би-ле чергелештир олар шутту ада-м

ИДЕПКЕЙИН КӨДҮРЕР

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫГАЛ: отчёттар болгаш соңгулдалар

360. Хову-Аксинда ичча хире коммунисттер бар. Ол дээрге улау күш. Олар «Тыва ко-бальт» комбинатта, ажалдык суурун бугурулга, албан, ор-ганизация бугурулга ажалдап, күш-ажалдык коллективтерин кол өзү бооп, экономиктиг болгаш социал-культура хөг-жүдөзүн боттандырып, мурнуку оодурга чоруп ту-рар. Каш чыл бугурууга ком-бинатта ажалдан турарларын 11 хире хуузу коммунисттер болуп турган болза, ам мыда коммунисттер 20 ажык хуу кылдыр эскен. Эрткен отчёттуг үсүнчү дүргүзүлгө суурун партия организационунга 90 ажык кижилер менешкен. Олар-ның 69 хууу ажалчылар, түс-түс бугурууга, организа-ция, албан черлеринде партия эге организациалары, боткөч-рө аш талашы-биле немешкен, организационниг тургузу талашы-биле улам быжыккан.

Ол дугайын Хову-Аксиниң коммунисттерин эрткен суббо-тада болуп эрткен отчёт-сон-гулдалыг хураалыга демек-дээ. Адаа отчёт илеткел кыл-гаш парток секретары В. Б. Петров болгаш сакал берген-нер он бирги беш чылдың эгезинде бээр чедир алган чедикшиктерин айтп, ам-даа бар чедикшир, чедир кыл-дымаан чүдүлдери, оларын-ның чыдаганаардан, кым-ның буруу-биле болуп тур-маса илердеп, моон ийи-гаш бугурууларынга оларны ажык эрткенниң талашы-биле орунтарын чуттаалы.

«Тыва даг-дугу» комбинат барааның продукция бугуру-луңа даалганын эрткен ийи чыл 9 айларын дүргүзүлгө 101,9 хуу күсүттө. Палдан ажык 190 хууу рубльдин про-дукцияны салгартан. Ваза бир чедикшик чүл дээрге коңи-ертаттын шынары экижиз, бот-уезин чингез. Коңиертатта, кобальттын бар чедикши-ланы 102 хуу, никельдиң —127 хуу чедир өзүп келген.

Бугурулуңа чартыр, эде де-рининиң талашы-биле демеч-лер боттанып турар. Оларның экономиктиг ажык 120 муң рубль түнүг болган. Чаар-тыкчыларын болгаш чогаа-дыкчыларын ажалдык ачы-зында 302 муң рубль түнүг кампалга чедип алдыган. Комбинаттың түс-түс чедикши-рин, участоктарынын, суурун бугурулга, албан черлериниң аайы-биле чедикшир хей. Чикээ, № 18 геология-шынчи-леш партия беш чылдың үш чылдарынын панын даалга-ларын сентябрыда кол-кол көр-гүзүлгө аайы-биле күсүттө. Хову-Аксиниң хабарында үш чылдың панын даалганын база күсүттө. Суурун хо-лушак салдым тос айларда 308 муң рубльдин бараанын чоңга пландан ажык салгарт-ган. Бо чылды картотек-болгаш ногаалар белеткен алы-рын панын ажык күсүттө, чоңу оң-биле кышкы үеде чедикшир хандарынын кур-лавырларын тургускан. Бо болгаш өске-даа чедикши-ктер коммунисттериниң ролю, үлүг улау. Чогуу-на олар со-циалист чарышты баштап, бугурулуңа ажыктын бедил-дер, продукцияны шынары экижиз, күш-ажалдык са-гыла-чурун күштелдир дээр демиселдин мурнуку оодурууна.

Коммунисттер, комбинаттың септелге-механиктиг цетиниң слесари В. Д. Ооржак, токар М. Р. Глазирин, даг цетиниң ажалчылары И. П. Писарев, Н. П. Сафронов, транспорт цетиниң база АТБ-ниң чолалчы-лары Н. П. Бобилев, И. С. Хомирев, А. Д. Болот, Ю. И. Пономов, геология-шынчи-лер партияныча орунскени М. Г. Алексеев болгаш өске-даа хей-хей ажалчылар боттары-нын хүдээлелерин ажык күс-сөдү, үеи — мурун чоруп, күш-ажалды бугуру коммуни-сттер бугурулуңа чедир, белик медресадат чорутуң үзөгериң көргүзүп турарлар.

Бичалдажик комбинаттың, суурун бугурулуңа, план-тигизилгенин ажал-чо-рулгаларында илергей чедик-тер бар, олар бугурулуңа ажыктыг болурун, ажал-чы чонкуч чаагай чорук, амдырал, культура ханды-рылганын улам экижиздеринге шалтыктап турар. Комбинатта күш-ажалдык бугурулуңа ийи-үш чыл дүргүзүлгө өс-пейи, куудал келген. Билги чоруктуң кол чылдаганын болза даг цетиниң ажалында. Оон берип турар руудында кобальттын бары план-тигизилгенин кууд, энергия йети комбинаттың илергей чедик-тер хандырабын турар. Элек-три энергияны бээр байтык, гидрометаллургия цетинге бус-ту чедир берейн турар. Амгы үеде байдал чүдөн бергелээ. Чедир септел кылбаан котёл агрегаттан ажалдадыкпанын-дан ол сандан үгөн. Кышка белеткел ажалдар чедир кылдырмаан. Ам безин комби-наттың, суурун бугурулуңа черлеринин, чурттага бажы-нарын чыгып хандырылганын негелдегет чедик байддыг. Энергия цетиниң берип турар чымынын болгаш тогурун бот-уезин планаттыганын даг-улаткан. Комбинаттың цет-ринде ол болгаш өске-даа чам-дык чедиктерин чылдаганын күш-ажалды организацион-нын куду депчилдеп, сагыла-чурунун ам-даа чамыс бо-луп хевээр алып турармыда.

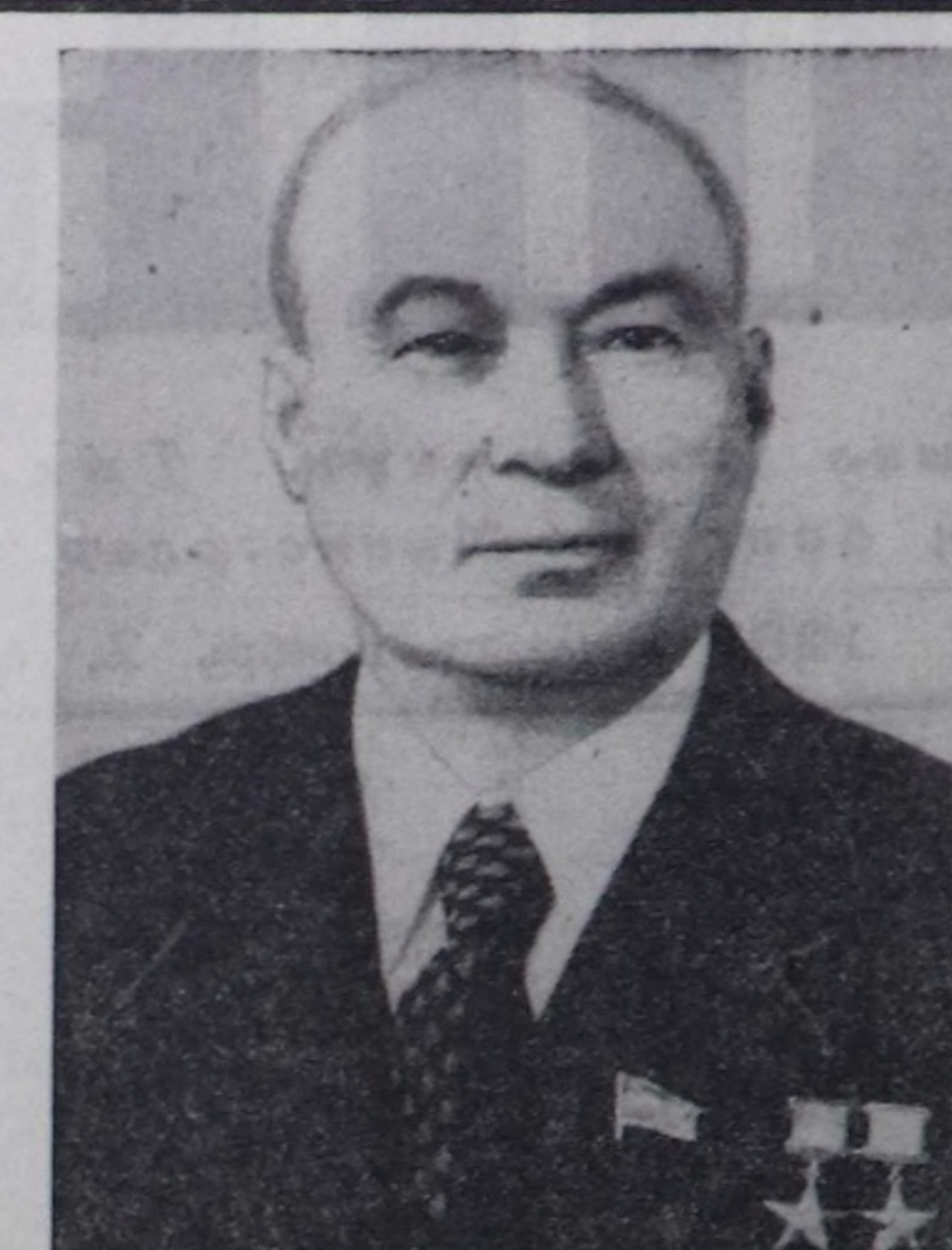
Комбинаттың бир цег болуп Териг-Ханниң шынчиле-ажыла бугурулуңа партия организационунун сек-ретари В. И. Рожов ботунуң салынып бугурулуңа шын-тигизилгенин ажал-чо-рулгаларында ажалдап, ажалдык ажыктын белас-рын, бугурулуңа планын хажык кө күсүдериң кол чүл болза, күш-ажалды сагыла-чурум болуп.

Хову-Аксин суурун бугу-рулгелеринде, албан черлерин-де, организациаларында шын-тигизилгенин ажалдык чедиктер хей. Хлеб заводу планниг даалгаларын күс-сөдүлгө турар болза, про-дукцияны шынары чамыс, ас-сор-тиментин адым бооп артып-шаан. Садыг, харылаа, ам-дырал-чурттага хандырыл-ганын ажалдык улау кичи-чезиниң илергей чедик. Чоңуң амдырал хандырылганын ком-мунизм тургузушкунуң улау херээге бараан болду-ган.

Шараф Рашидович РАШИДОВ

СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүңгө кандидаты, Узбе-кстаның Компартиясынын ТК-зының бирги секретары, СССР-ның Дээди Советиниң Президиумунун кежигүңгө Шараф Рашидович Рашидов 1933 чылдың октябрь 31-де кеңер-теп мотон. Коммунист пар-тияның болгаш Совет күрү-нениң ол көсүк ажалдагы ботунуң бүгү амдыралын коммунизм тургузушкунуң улау херээге бараан болду-ган.

Шараф Рашидович Рашидов 1917 чылдың ноябрь 6-да Уз-бек ССР-ниң Джилак хоора-лыга адым тараачын кичи-нин өс-бүлөсүнө турттуган. 1939 чылдан бээр СЭКП кежи-гүңгө, Самаркандың Күрүне университетин болгаш БКП (б) ТК-ның каныма партия-ның Дээди школынын дооскан. Күш-ажалды ажал-чорудула-ны 1935 чылда башкылап эгез-лээн. Элөөн каш чылдарын дүргүзүлгө журналист ажи-лын кылп чорган. 1941 чыл-дың августтан бээр Совет Ар-мияга, комсомол болгаш пар-тия ажалыга турган, немец-фашист эжелечилерге удур тулчушкунуңа киришкен. Аар балыглаттырган соолуң, 1943 чылда, Совет Армиядан халашкан болгаш Самаркан-дык область солунуңуң ре-дакторунга ажалдаан. 1944 чылда партиянын Самаркан-дын обкомунун секретарына ол соңгуттуган. 1947 чылдан бээр республиканың «Кызыл Узбекистон» солунуңуң ре-дакторунга, оон дараагында — Узбекстаның Чогаалчылар эжелечилер баштар чериниң дараагына ажалдаан. Ш. Р. Рашидов 1950 чылдан 1959 чылга чедир Узбек ССР-ниң Дээди Советиниң Президи-умун Даргасы, 1960 чылга чедир — ССР-ниң Дээди Со-ветиниң Президиумунун Дар-ганын орадыкчы, 1970 чылдан бээр — ССР-ниң

лының айтырларың чоңо-дыкчы бугу-биле шынтыр-лап, организацион билери ажаа сиңиккен турган. Республи-каның партия организациына ол барык чээр беш чыл дүр-гүзүлгө удуртушаан, боту-нуң амдыралың бүгү байлак дүргүзүлгө, организациа эко-номиканы болгаш культу-раны хөгжүдериңе бараалга-кан. Ол чылдарда Узбек ССР-ге бугурулга болгаш эрте-м-техниктиг улау күчү-шылда тургустунган, улустуңуң чаа адырлары сайдыран, көдээ ажал-агыл хөгжүп, механиз-мизацияланган. Чурттуң кол хөвөң бээр базаны кылдыр Узбек-стан сайдырал.

Шараф Рашидович Раши-дов — сураглы совет чогаал-чы болгаш публицист. Хей романын, тоолуларын, литерату-раның, улустарың интерна-ционалдык кичиңалдыгын болгаш найыралың эң чуту-ла айтырларың талашы-биле теоретиктиг ажалдары ол бижээн. Ол ССР-ниң Чо-гаалчылар эжелечилер кежи-гүңгө турган.

Коммунист партияның болгаш Совет күрүнениң му-рунуга улау ачы-хандыраар дээр Ш. Р. Рашидовка Соци-алист Күп-ажалдык Маады-ры белет атты ийи улаа ты-выскап. Күрүнениң хей шаң-налары-биле: Ленин, Ок-тябрь Революцияны, Күш-ажалдык Кызыл Тул, Кызыл Сылдыс, «Хүдүдөлдү» Дем-дээ орденнере биле болгаш медалдар-биле ол паныт-кан.

Коммунист партияның болгаш совет улустуң шынчы огу, чалбыншты патриот болгаш интернационалист Шараф Рашидович Рашидов дугайыда чырыктыг турас-каалың сактыкчы совет кичилерин чүрөткөргө ке-зээде артып калыр.

Дээди Советиниң Президиумунун кежигүңгө турган. 1959 чылдың марттан бээр ботунуң амдыралыңиң соол-гү хуңнерин чедир Ш. Р. Рашидов Узбекстаның Компар-тиясынын ТК-зының бирги секретарынын албан-чоруду-лына ажалдан келген. Пар-тиянын XX съездинде ТК-ның кежигүңгө кандидаты кылдыр, а XXII—XXVI съез-динде — СЭКП Топ Комите-диниң кежигүңгө соңгуткан. 1961 чылдан 1966 чылга че-дир — СЭКП ТК-ның Президиум кежигүңгө кандидаты,

1966 чылдың апрельден бээр — СЭКП ТК-ның Политбюро ке-жигүңгө кандидаты, Ш. Р. Рашидов СССР-ниң Дээди Со-ветиниң III—X чымыштарың депутаты турган.

Ю. В. Апаров, Г. А. Аниев, М. С. Горбачев, В. В. Гринин, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, Н. А. Ти-хонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Шербицкий, В. И. Воробьев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Куз-нецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соколов, З. А. Шарипов, М. В. Зинин, М. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, Т. Н. Ментешиев, Е. Айтмурадов, И. Г. Анисимов, Ю. П. Максимов, В. К. Михайлов, М. М. Мухомов, Т. Н. Осетров, А. У. Салимов, И. Б. Усманов, Н. Д. Худайбердиев, К. Камалов, Н. М. Махмудов, У. Умаров, Р. Ашуров, Р. Г. Гаипов, В. П. Есин, М. Камалов, А. Каримов, А. К. Каримов, С. Мамарасулов, Х. Умаров, А. Хайдаров, М. Худайбердиев, Х. А. Шагазатов, Г. М. Марков, А. С. Садымов, Х. Рустамова, Н. П. Железнов, Д. Юсупов, С. А. Азимов.

ШЫНАРЫНДАН ДОРТ ХАМАРЫЛАГАЛЫГ

Бугурун турар продукцияны шынары экижиз дээр шимчезиниң чуртта калбарган. Ивановуң Н. Ф. Самойлов атыг пеставы комбинатынын, «Заря» деп идик кымыл бугурулга каттыжымканын, Дмитровуң «Юность» даарында бугурулга каттыжымканын, партиянын XXVI съездин атыг Ворошиловградтын пест-тавы фабриказынын, «Уралмаш» бугурулга каттыжымканын, «Виль-нос» мебель комбинатынын чоңуң хергелде бараан-нарын эң эки шынары бугуру дээр социалист чарышты калбартыр дээр эгезилиниң СЭКП Топ Комитет деген.

Магистиндерден бараан эгиз-тимээн. Бичалда-даа ажал-чыны арыччурун бир-ле чүл шимегил чорур. Шы-нар демдээ тынчкан өң-Шы-нарын экижиз ады, хей та-лаалы ажалдары кылар апар.

Ажалчынарын ажалдаар байламы эки, ажалдарына улау салдары, фабриканы дестери тар, эстетиктиг де-рлик кылдырмаан. Чамалык пестерде ийи-чү операция-ларын кылып турар. Станок-тарын хей кезиң он ажык чыл септелге чок ажалда-нып турар. Ажалчынарын чедиктиг словозаа чок. Улау дажык автобус ургу-чу урелки турар. Бо бүгү чедиктер ажалды шынары-га моондак болуру билди-гир.

МЕРГЕЖИЛИ ДЭЭШ ЧОРГААРАЛ

Кызылдың мебель фабрика-зынын продукцияны салгалар-га үр турбас. Ол чүл дээрге, чоңуң негелдеринге оон шынарына дүгүп турарын хергелеп турар. Бажын хер-гелелери кымга-даа эржекот-чугула. Ону ирктан сөөрт-пейи, түс чеге кылп бугу-рери хей чарыдаалар үндүр-бес.

Республиканын чоңуң хан-дырар, продукцияны ас-сор-тиментиниң хандыраар болгаш шынары ажалдаар согула-ны Кызылдың мебель фаб-риказынын коллективин салган. Бугурулга чамла 700 муңки-миларын берип турар. Бо беш чылдын төңүзүңе оон истериниң ажалдары көрдү-гөн. Бичалдан келер беш чылда 2 миллион хергел-делер бугуруп үндүр арга-ды болуп.

Коллектив 9 айларда ба-рааның продукция бугуру планын 100,4 хуу күсүттө. Күш-ажалды бугурулуңу 108,5 хуу болган. Ажалчы-

нарын хей кезиниң мерге-жиле белик. Хоонуң чаа-лыкчы В. В. Синельников, хооглачын Н. А. Сарачкова 20 ажык чылдарын дүргү-зүлгө мында ажалдап тур-рар. Олар — ажалчынын дагдыкчылары.

Ботунуң коллективиниң ду-гайында Хемер-оол Сат миң-чар чуттаалы:

— 8 чыл ажык бо песте ажалдан тур мен. Бистин кол-лективте мурунчылар хей. Ажалчынар мергелжиле бердинге. Оларын барык шүптүзү хуу үлүгү доолур күсүлдү турар.

Бичалда-даа бистин бугу-рулуңуң ажалдарымыз сап-тааразынын чүдүлгө ба-за бар. Бирбанын ийи ажал-агылымын белеткен тур-ар адым материалдарын шынары кууд. Ол ийишти кургандыгы, аныглатты-маан материалдарын млыга-лыга хей үе үнүп турар. Кол материал болуп пресстези-ниң киреңделен кылган палла-ларын Красноярсктен ал турар бис. Оон шынары экижиз дугайында айтырларың фабриканы хандарып турар организациалар мурунуга тур-гузуп турган-даа болза, бай-

ДОКТААМАЛ ТАНЫШТЫРЫП...

«Чыраа-Бажы» совхозтун Чыргак салбырында эмелте пунктунуң эргелекчи Олал Ылым-ооловны Чамалың эң-чи болуп ажалдаганын дээр 20 чыл ажал.

Ол 1962 чылда Кызылдың эңиң учкышын дооскан ду-гайында дипломну колга ал-ган, мрамк Мянгуң-Тайга, районга барып ажалда-лар-биле ажалткан. Адаа ол 2 чыл ажалдаан. Оон соонда Бай-Тайга, Сүт-Хеа-ра-донига ажалдап чорган. А 1978 чылда ол өс-бүлөсүн ажал-амыралынын аайы-биле Чыраа-Бажы суурга көчүп келген. Өс-бүлөсүн эр эжең Василий Салчакон Чыма Красновскениң көдээ ажал-агыл техникумун уадуруку хандар белеткөр салбырын дооскан. Ол өс-бүлөсүн Чыргак салбырын эрге-лекчи.

Олал Ылым-оолов суур-

дустун хайралыг эм катта-рын, өс-бүлөсүн чечирин-биле чыгган, районуң ажалыны-га апарып ажалдаган.

Ол хүдээниң ажалына ак сеткилден аныла, хей-лени ажалдарына база илергей кирип турар. Олал Ылым-оолов — суурда № 1 «Бай-Булуң» агитка-ратынын даргасы, хергел-чери чөвүлениниң кежигүңгө, ажалы макталдыг агитатор. Ук агиткараталың чуртта-чылары бо кайыл 10 тонна сиегени кезип белеткөр тур-ган, 19 тонна кылдыр ажык күсүлдү, совхозтун дирек-циямын 50 акканын шаң-налы алган. Олар ол шык-ка салбырын 2 малчын кола-мында база доктаамал бы-жылдаганын, чылдын-ла ка-жааларын өдөн көтөрүп, сиегиз кезилгениң кижип

ЫНЧААР КЫЛЗА

Бистин адырны профес-сионал байырлыгын — Ажы-чем улустуңуң ажалдагыч-ларынын хүнүнүң бажыла-ны бистин комбинаттың кол-лективин байралага турас-кааткан хураал болган. Алаа директор Б. А. Кокусеев илеткел кылып, чедикши-нерин демгелеп, мурунчы-лары-даа шынчап, мактаал. Оон соонда кезиниң эң со-лун болгаш коллективте ажалдап турар ады хей кил-жигере оңагаш бооп ар-кан чүл — тыва аш-чем делгелген болган. Акаа со-гажа, чалгып шөйүндө кут-кан суук хан, боова-боораз, чин сарыг шай... чүү чок дээр!

— Бо чемин чүү дээр ер-

га? — Амалынын херексин! — Кашаар кылп чүлү? — дээр айтырлар-ла хей. Эйт ком-бинаттың коллективте ажал-агыл чалгып хураалың төлө-лери бар: орус, украин, ка-зах, литов, бурт, хакас ты-ва... Олар шүптүзү тыва че-мни үнелеп, кылдырын оң-загайиң демгелеп турду. Бир демгелгэн чүлө болза, тыва улус мал дегерген, оон адыр боту продукттарын до-лу ажаллап, таарыштыр кы-лып билери болган.

Олаа делгелге үезинде, акаа чемин дээжиниң ажал турар, башка чамалык бода-лар-даа киргилээр болган. Ты-

ва чемнери комбинатта сто-лованын повараары Тамара Рассохина биле Лилия Ивано-ва билер улусту дузалашы-рып, айтыртып тура, амгы үеңиң электиг кунжаныга белеткен кылган. Согажын кылдыра, барык шала бы-жиргаш, адырчага ораагаш синоволата хандыккан. Шын-теп кылганында млыгалык болду. А ханы... Ону база тергип чаагай, амалын кылдыр шүпү туруп куудуп, быжырган.

А ханы... Мал согар черде шээр-даа, бода-даа малдын ханы суг дег, оңгарже агып балып турар-дыр. Суг кулар Кызыл район.

Коммунист дугайында чугаа

АК СЕТКИЛДИГ КИРЖИП ЧОРУУР

Аламыс оңу классты Тээлиге дооскан, малчын ала-незиниң аайы-биле «Сук-пак» совхозка келгеле он беш чыл чедер берген. Баштайгы чылдарда ол оgoroо брига-дыга ажалдап, интернацио-налы коллективке эш-өрү-биле найыралымын, ажалга кызымакканын көргүзүп, хүн үчүп ургүчү ажык күсүл-дүп турган. Кашан ВЛКСМ комитет ону мал ажалыга ажалдаарын сүмелдээр угу-дан малчын кичиниң уруу болгаш хүдээниң-биле чөп-шээрешкен.

Хензиг-оол Чимиттин пар-тияны даалгаш — совхозта күш-культура болгаш спорт ажалын харымал турары. Партокта ону келдирип, ар-га-сүмөн бо-ла кадар тур-ган. Мурунда ол совхозка спорт ажалы коңкап турган. Бо ажалды партия организа-циянын бюро кежигүңгө Хензиг-оол Чимит холга ал-ган соонда байдал экижиз. Хензиг-оол суурун ажалда-рын күш-культура, спорте хаара түшүп, 1983 чылда чалгы республика спартакиа-дыгына киришкен. Ычан сулпакчылар гирь көдүрени-ге ийги чери, а тыва бол-гаш хакас хурештерге үшкү, дөрткү черлерин ээлээн.

Аламыс болгаш Хензиг-оол Чимиттер 1976 чылда бир муң баш хой хүдээ ал-гаш, немелде делзип алыр планын ажык күсүлдү, шаң-нал, мактаал алганын. А 1977—1981 чылдарда бо аны-як коммунист малчынар ба-за шымак көргүзүлгө чедир деп ал, чыл бугуле 18—21 тонна чедир немелде делзип алганын. Эрткен чымы Ал-дым-кис Чимиттин уадутка беш кижик составтыг эвеноту (өвүн ишти база ила) 5 муң баш пртти семитри-биле хүдээнип алган, хонук-та бир баштан 70 грамм алыр норманы 170 грамм че-дир азы 2,4 катан ажык күч-сеткен, совхозта бирге чери ээлээн. Эзено беш ай иштин-де ажалдаан малчын бугуру ортума-биле бир айла-ла беш чыс рубльди ажалдап алган.

Оон бээр он дөрт чыл эр-кен.

— Республиканың улут ажал-агыларын бирээзе — «Сукпак» совхозта ажал-чүрү нацияларын төлөзгө ажалдап турар бис. Ажал-чүрүленин бир чамалы па-дырала. Мен баштай Н. Ф. доосканын бригадыныга ажалдап турдум. Ычан се-мирталгеле шарылардыстын хонукта немелде делзип 870—950 грамм чедир тур-дувус — деп. Аламыс Ко-кейовна ам чуттаал турар.

Аламыс болгаш оон өв-нү эзэн Хензиг-оол Чимит-тер СЭКП кежигүңгө де-ге киргенер, кайзым-даа үжүн хар ажал чорур аны-як малчынар ам дөрт уруг-лук, төлөткү ажалдар. Эки чурттап ады, эки ажалдаар адыр-ле чалтат. Бо аныяк коммунист күш-ажалды чедиктерин көргүзүшкөн хей-лениң ажалына база илергей кирип келгенин совхоз парток секретари-нин орадыкчы Ш. С. О-

он бээр он дөрт чыл эр-кен.

— Республиканың улут ажал-агыларын бирээзе — «Сукпак» совхозта ажал-чүрү нацияларын төлөзгө ажалдап турар бис. Ажал-чүрүленин бир чамалы па-дырала. Мен баштай Н. Ф. доосканын бригадыныга ажалдап турдум. Ычан се-мирталгеле шарылардыстын хонукта немелде делзип 870—950 грамм чедир тур-дувус — деп. Аламыс Ко-кейовна ам чуттаал турар.

Аламыс болгаш оон өв-нү эзэн Хензиг-оол Чимит-тер СЭКП кежигүңгө де-ге киргенер, кайзым-даа үжүн хар ажал чорур аны-як малчынар ам дөрт уруг-лук, төлөткү ажалдар. Эки чурттап ады, эки ажалдаар адыр-ле чалтат. Бо аныяк коммунист күш-ажалды чедиктерин көргүзүшкөн хей-лениң ажалына база илергей кирип келгенин совхоз парток секретари-нин орадыкчы Ш. С. О-

адыр ажалыңа чөвө-дүчү бугу-биле шынтыр-лап, организацион билери ажаа сиңиккен турган. Республи-каның партия организациына ол барык чээр беш чыл дүр-гүзүлгө удуртушаан, боту-нуң амдыралың бүгү байлак дүргүзүлгө, организациа эко-номиканы болгаш культу-раны хөгжүдериңе бараалга-кан. Ол чылдарда Узбек ССР-ге бугурулга болгаш эрте-м-техниктиг улау күчү-шылда тургустунган, улустуңуң чаа адырлары сайдыран, көдээ ажал-агыл хөгжүп, механиз-мизацияланган. Чурттуң кол хөвөң бээр базаны кылдыр Узбек-стан сайдырал.

Шараф Рашидович Раши-дов — сураглы совет чогаал-чы болгаш публицист. Хей романын, тоолуларын, литерату-раның, улустарың интерна-ционалдык кичиңалдыгын болгаш найыралың эң чуту-ла айтырларың талашы-биле теоретиктиг ажалдары ол бижээн. Ол ССР-ниң Чо-гаалчылар эжелечилер кежи-гүңгө турган.

Коммунист партияның болгаш Совет күрүнениң му-рунуга улау ачы-хандыраар дээр Ш. Р. Рашидовка Соци-алист Күп-ажалдык Маады-ры белет атты ийи улаа ты-выскап. Күрүнениң хей шаң-налары-биле: Ленин, Ок-тябрь Революцияны, Күш-ажалдык Кызыл Тул, Кызыл Сылдыс, «Хүдүдөлдү» Дем-дээ орденнере биле болгаш медалдар-биле ол паныт-кан.

Коммунист партияның болгаш совет улустуң шынчы огу, чалбыншты патриот болгаш интернационалист Шараф Рашидович Рашидов дугайыда чырыктыг турас-каалың сактыкчы совет кичилерин чүрөткөргө ке-зээде артып калыр.

ССРЭ-НИН ТАЙБЫН САНАЛДАРЫН ДЕТКЭЭН

ВЬЕТНАМ ТУДУГЖУЛАРНЫҢ
Т И И Л Е Л Г Е З И

ТААРЫМЧАЛЫГ БАЙДАЛДАРНЫ ТУРГУСКАН

РАДОМ
ХООРАЙДА

ДИПТЕРДЕН

Ж. МАРШЕНИН МЕДЕГАЕВИ

БЕДЕТКЕП ЭГЕЛЭЭН

МЕДЭЭЛЕР

